

VIERAAT KIELET PERUSOPETUKSESSA

Perusopetuksen yleisten tavoitteiden ja
tuntijaon uudistustyöryhmä

20.1.2010

Anna-Kaisa Mustaparta

Kieliympäristössä tapahtuneita muutoksia

- Englannin asema on vahvistunut, englanti on globaalin kommunikation kieli. Englanti yhdistää usein myös puhujia, joista kenenkään äidinkieli se ei ole. Ilman englannin taitoa on vaikea selvitä (työ)elämässä.
- Vuorovaikutussuhteet Euroopan sisällä ja maailmanlaajuisesti lisääntyvät jatkuvasti. Usein näissä tilanteissa englanti ei riitä. Globalisoituvan maailman tulkitseminen ja opitun viisas hyödyntäminen ei ole mahdollista ilman suurten maailmankielten taitoa ja kulttuurien syvällistä ymmärtämistä. Erinomaista muiden kielten taitoa tarvitaan myös kansainvälisessä kaupassa.

Kielitaidon yhteys tavoiteltuihin kompetensseihin

- OECD:n Definition and Selection of Key Competences (DeSeCo) –jaottelussa kielitaito on omiaan kehittämään seuraavia kompetensseja:
- Välineiden interaktiivinen käyttö (kyky käyttää kieltä, symboleja ja tekstiä vuorovaikutteisesti, kyky käyttää tietoa ja informaatiota vuorovaikutteisesti sekä kyky käyttää teknologiaa vuorovaikutteisesti)
- Heterogeenisissä ryhmissä toimimisen kompetenssi (kyky suhtautua toisiin ihmisiin ja kyky tehdä yhteistyötä)
- Kielikasvatuksen paradigmassa on samansuuntaisia tavoitteita.

Eurooppalaisia linjauksia kielitaitotarpeesta

- EN:n ja EU:n tavoite: yksilöiden plurilingvaalisuus tuottaa yhteiskunnan multilingvaalisuutta.
- Eurooppalaisten kielten lisäksi korostetaan suurten Euroopan ulkopuolisten maiden kieliä (Kiina, Intia, Brasilia, Venäjä, Japani, Korea, arabiankieliset maat)
- Vuonna 2005 EU-tutkimus pk-yrityksistä: 11 % vientiä harjoittavista yrityksistä arvioi menettävänsä liiketoimintamahdollisuuksia kielitaidon puutteen takia.
- Vuonna 2009 raportti kieliteollisuudesta: eräs nopeimmin kasvavista aloista EU:ssa.

Suomalaisia selvityksiä kielitaidon tarpeesta

- Elinkeinoelämän keskusliiton tutkimus Palvelut 2020: kielitaitotarpeen kolme kärjessä ovat englanti, venäjä ja ruotsi.
- Helsingin yliopiston kielikeskuksen tutkimus akateemisesti koulutettujen käyttämästä kielitaidosta: 70 % käyttää englantia vähintään useita kertoja / kk, noin 1/3 käyttää ruotsia vähintään kerran / kk, muiden kielten (saksa, ranska, venäjä, italia, espanja) käyttö työssä erittäin vähäistä, myös taidot itsearviointien perusteella hyvin vähäiset, riittävät harvoin työelämäkäyttöön.

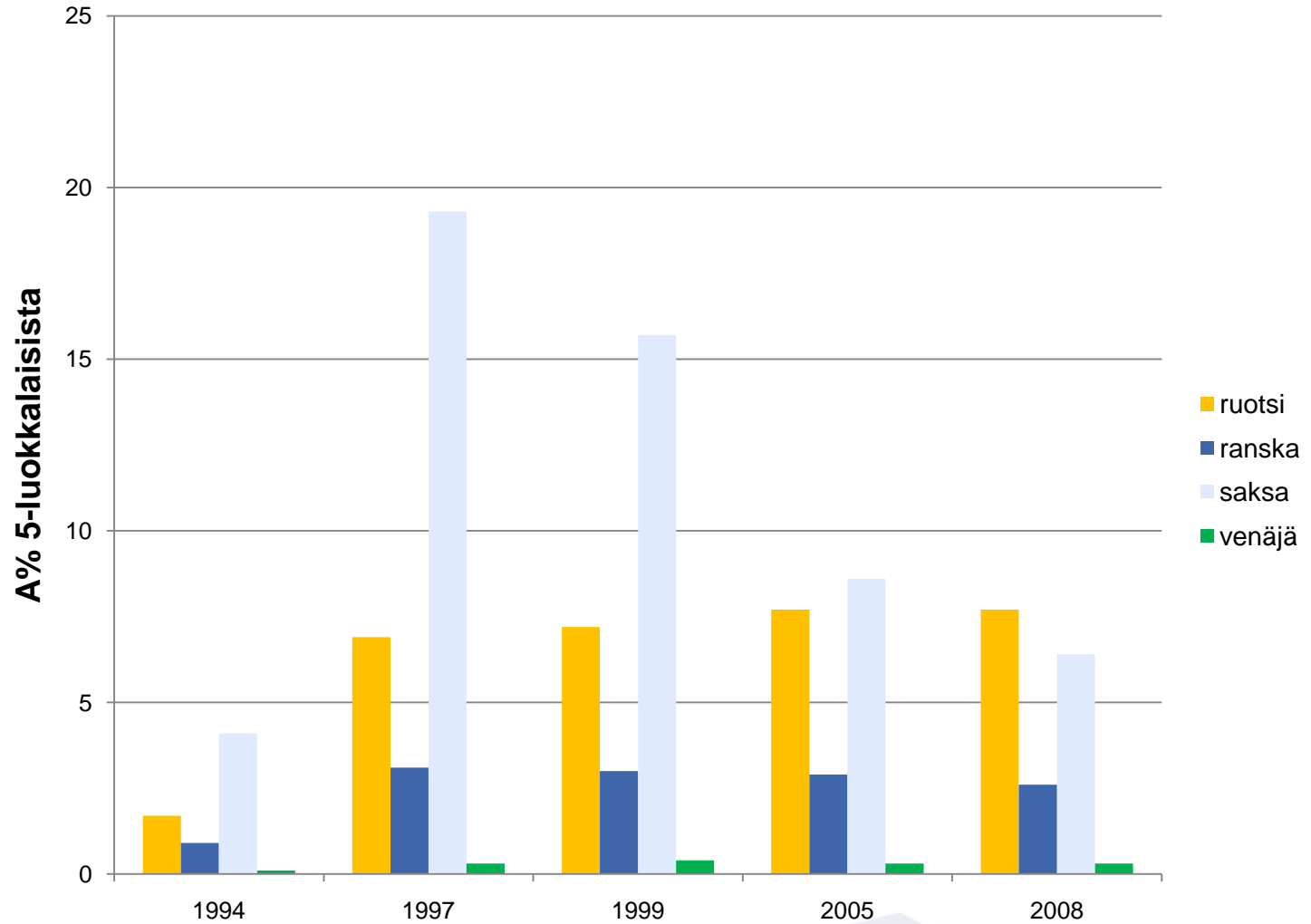

Miten koulu vastaa kielitaidon tarpeeseen?

- Peruskoulun kieliohjelman runko on säilynyt samana lähes 40 vuotta. Vain A2-kielen lisääminen on iso muutos. Lisäksi on tehty pieniä muutoksia tuntimäärissä.
- A2-kielen tarkoitus oli monipuolistaa kielten opiskelua, onnistui huonosti, koska samaan aikaan opetuksen järjestäjän velvoitteita purettiin ja valinnaisaineiden tuntimäärää vähennettiin.
- Runsaan 10 vuoden aikana saksan, ranskan ja venäjän opiskelu on jatkuvasti vähentynyt. Lukiossa on kasvanut niiden opiskelijoiden määrä, jotka opiskelevat vain kahta kieltä.

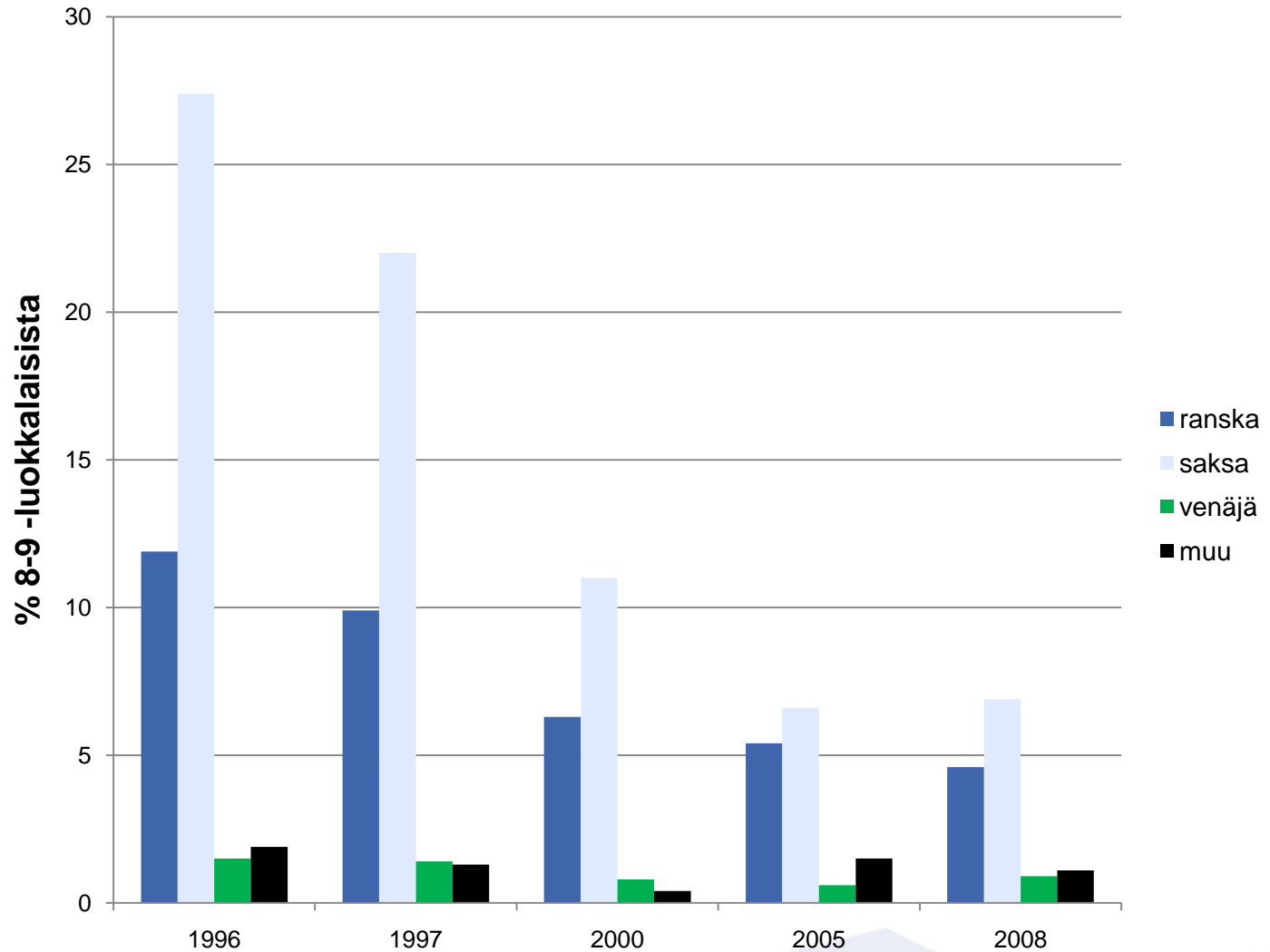

A2-kieliä opiskelleet 5-luokkalaisten

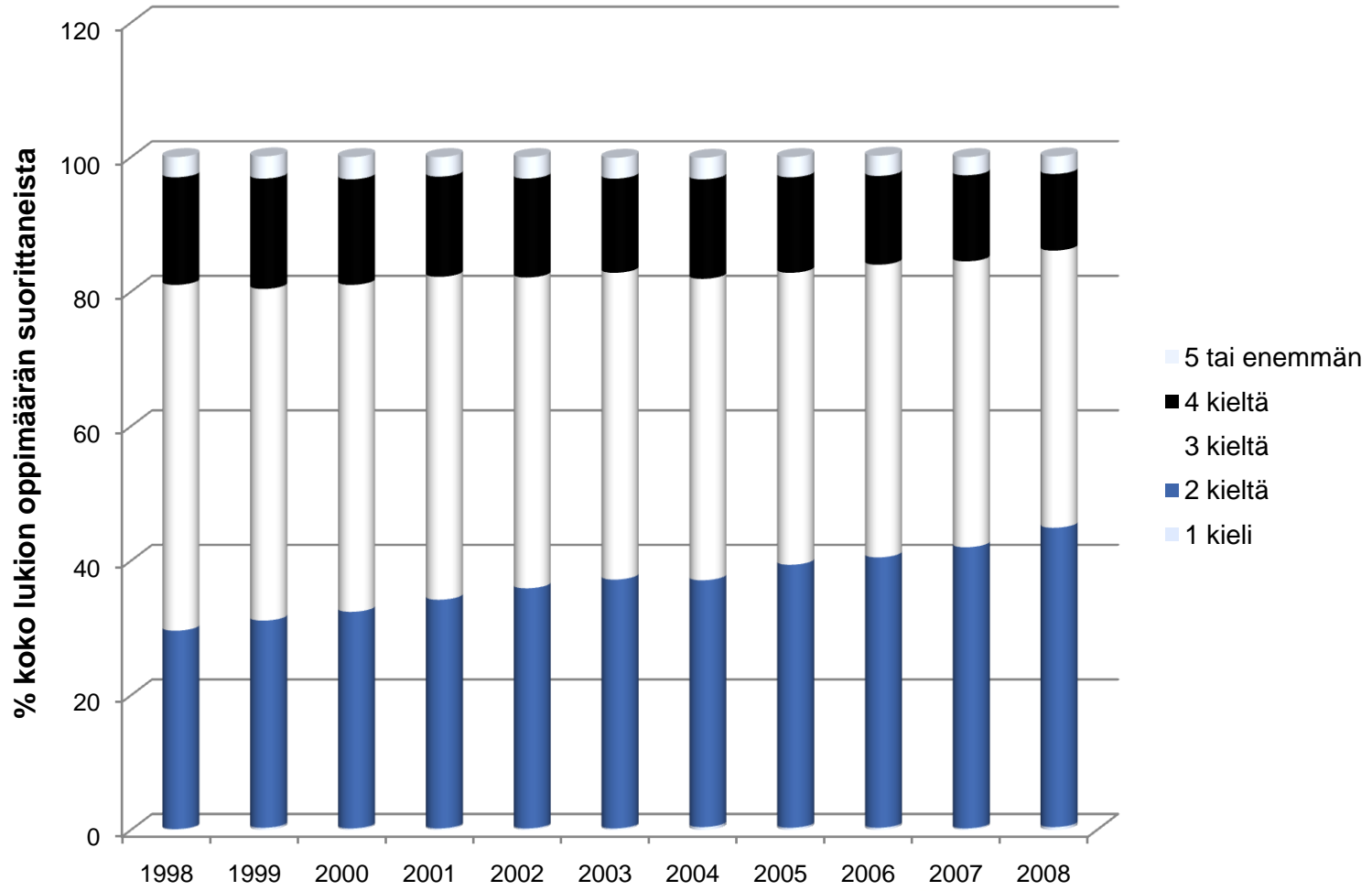

B2-kieliä opiskelleet 8-9-luokkalaiset

Lukion oppimäärän suorittaneet opiskelemiensa kielten määrän mukaan

Kielten opiskelu Suomessa ja EU-maissa

- EU:ssa pitkään ollut tavoitteena kielten opiskelun lisääminen ja varhentaminen (2 kieltä äidinkielen lisäksi).
- Aloittamisajankohdan suhteen Suomi on jäänyt viime vuosina jälkeen kärjestä. Kielten oppituntien suhteellinen määrä Suomessa on EU:n keskitasoa.
- Useimmissa EU-maissa on kaksi pakollista kieltä perus- ja toisen asteen aikana. Kaksi nimettyä pakollista kieltä on harvinaisuus.
- Useimmissa vanhoissa EU-maissa englanti on pakollinen.

Pohdittavia kysymyksiä 1

- Pitäisikö englannin olla kaikille pakollinen kieli?
- Englannin tavoitteet saavutetaan keskimäärin hyvin. Voisiko englannissa olla erilaajuisia oppimääriä?
- Varhaisen kielen oppimisen hyödyistä on tutkimusnäyttöä: onko mahdollista varhentaa selkeästi kielten opetusta Suomessa?
- Miten saadaan lisätyksi muiden vieraiden kielten kuin englannin opiskelua myös pitkinä oppimäärinä, jos toisen kotimaisen kielen asema säilytetään nykyisellään tai kenties jopa vahvistetaan?

Pohdittavia kysymyksiä 2

- Kielten on vaikea kilpailla muiden valinnaisaineiden kanssa: voisiko kielikasvatus, johon voisivat kuulua kaikki koulussa opiskeltavat kielet äidinkieli mukaan lukien, muodostaa tuntijaossa oman lohkonsa, jonka sisällä tuntimäärissä ja kielten määrissä voi olla oppilas- tai koulukohtaista vaihtelua?
- Miten maahanmuuttajien äidinkielten taito saadaan paremmin osaksi kansallista kielivarantoa?
- Oppilaat eri puolilla maata ja erikokoisissa kunnissa ovat hyvin erilaisessa asemassa kieliopintojen suhteen. Mitä tälle asialle on mahdollista tehdä?